

16. 2. 2006

ID: 38713

Vklad do sdružení

K penězům a jiným druhově určeným věcem vzniká vkladem do sdružení spoluvlastnické právo zúčastněných subjektů a vkladatel se tudíž nemůže po vystoupení ze sdružení domáhat jejich vrácení jako vlastník podle ustanovení § 839 ObčZ, ale jako vlastník ideálního spoluvlastnického podílu může dosáhnout jeho vydání jen v režimu vypořádání spoluvlastnictví, a to dohodou s ostatními spoluvlastníky nebo soudní cestou.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 33 Odo 139/2002, ze dne 31.3.2004)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobce M. J., zastoupeného, advokátkou, proti žalovaným 1) T. P., a 2) M. N., oběma zastoupeným, advokátem, o zaplacení 460 000 Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu v Karlových Varech pod sp. zn. 12 C 207/98, o dovolání žalovaných proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 12. listopadu 2001, č.j. 10 Co 693/2001-152, tak, že rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 12. listopadu 2001, č. j. 10 Co 693/2001-152, se zrušuje a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Žalobce se po žalovaných domáhal, aby mu společně a nerozdílně zaplatili částku 565 000 Kč. Uvedl, že účastníci se v roce 1995 dohodli, že uzavřou smlouvu o sdružení a budou společně podnikat v oboru nákupu a prodeje výpočetní a kancelářské techniky. Bylo ujednáno, že žalobce poskytne na podnikání peníze a žalovaní budou zajišťovat provoz obchodu, tedy starat se o nákup a prodej zboží, o chod provozovny a o činnosti s tím spojené. V období od října 1995 do poloviny roku 1996 složil žalobce na účet, který sloužil sdružení, celkem 565 000 Kč. Dopisem ze dne 4. 11. 1997 žalobce žalovaným oznámil, že ve smyslu ustanovení § 839 zákona č. [40/1964](#) Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů - (dále jen „ObčZ“) ze sdružení vystupuje a současně požádal o vrácení peněz, které do sdružení vnesl. Žalovaní na tuto výzvu nereagovali.

V průběhu řízení žalobce žalobu omezil o 100 000 Kč a posléze o 5 000 Kč a Okresní soud v Karlových Varech usneseními ze dne 17. 6. 1999 a 20. 3. 2001 řízení do částek 100 000 Kč a 5 000 Kč zastavil.

Rozsudkem ze dne 3. května 2001, č.j. 12 C 207/98-113, Okresní soud v Karlových Varech uznal žalované povinnými zaplatit společně a nerozdílně žalobci částku 268 472 Kč s 21% úrokem z prodlení z částky 273 472 Kč od 2. 12. 1997 do 20. 9. 1999 a z částky 268 472 Kč od 21. 9. 1999 do zaplacení, vše do 15 dnů od právní moci rozsudku; ve zbytku, tzn. do částky 191 528 Kč s příslušenstvím žalobu zamítl, a rozhodl o nákladech řízení.

Krajský soud v Plzni rozsudkem ze dne 12. listopadu 2001, č.j. 10 Co 693/2001-152, rozsudek soudu prvního stupně ve výroku, jímž bylo žalovaným uloženo zaplatit žalobci společně a nerozdílně částku 268 472 Kč, potvrdil; ve výroku o povinnosti žalovaných zaplatit žalobci společně a nerozdílně úrok z prodlení z přiznané částky a ve výroku, jímž byla žaloba do částky 191 528 Kč s příslušenstvím zamítnuta, odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že žalovaní jsou povinni zaplatit společně a nerozdílně žalobci dalších 191 528 Kč s 21% úrokem z prodlení z částky 465 000 Kč od 2. 12. 1997 do 20. 9. 1999 a z částky 460 000 Kč od 21. 9. 1999 do zaplacení. Současně rozhodl o nákladech řízení.

Stejně jako soud prvního stupně vycházel odvolací soud ze zjištění, že účastníci dne 1. 11. 1995 uzavřeli smlouvu o sdružení, v níž se dohodli, že věci pořízené při společné činnosti budou majetkem společným a v případě ukončení činnosti sdružení budou děleny v poměru každému jednou třetinou; ve stejném poměru se dohodli o dělení případného zisku či ztráty sdružení. Žalobce vnesl do sdružení jako svůj vklad finanční prostředky, a to celkem částku 465 000 Kč. Kromě tohoto peněžitého vkladu se žalobce na pracovní činnosti sdružení na rozdíl od žalovaných nepodílel; chod samotného sdružení zabezpečovali výlučně žalovaní, kteří na svých odměnách za vykonanou práci odčerpali z prostředků sdružení - první žalovaný částku 179 666 Kč a druhý žalovaný částku 146 000 Kč. Žalobci byla za trvání sdružení vyplacena podnikatelská odměna ve výši 36 000 Kč. Ke dni 11. 11. 1997 žalobce ze sdružení

vystoupil. Odvolací soud se neztotožnil se závěrem soudu prvního stupně, že žalovaní poskytli do sdružení vklad ve formě pracovní činnosti vykonávané pro sdružení odpovídající svou hodnotou celkové výši peněžních částek, které si žalovaní z majetku sdružení za vykonanou práci vypláceli, neboť se jednalo o peníze vyplácené v průběhu trvání sdružení z majetku sdružení a nelze tudíž uvažovat o věci vnesené žalovanými do sdružení. Na rozdíl od soudu prvního stupně odvolací soud v rámci právního posouzení věci vyložil ustanovení § 839 ObčZ tak, že ze sdružení vystoupivšímu účastníkovi se vrací všechny věci vnesené do sdružení bez ohledu na skutečnost, zda šlo o věci určené individuálně či věci určené genericky, které se sice staly spoluvlastnictvím účastníků sdružení, avšak v důsledku elasticity vlastnického práva vystoupením žalobce ze sdružení omezení jeho vlastnického práva k vkladu vnesenému do sdružení pominulo a žalobce má právo na jeho vrácení v plné výši.

Proti rozsudku odvolacího soudu podali žalovaní dovolání, přičemž ve vztahu k výroku, jímž odvolací soud potvrdil rozsudek soudu prvního stupně co do povinnosti žalovaných zaplatit žalobci 268 472 Kč s příslušenstvím, směřují své dovolání výslovně jen do uložené povinnosti k zaplacení částky převyšující 43.149,90 Kč s příslušenstvím, s tím, že své povinnosti k zaplacení uvedené částky jsou si vědomi. Přípustnost dovolání zdůvodňují odkazem na ustanovení § 237 odst. 1 písm. a/ o. s. ř. Z pohledu důvodnosti dovolání je podle nich řízení postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 241a odst. 2 písm. a/ o. s. ř.), neboť rozsudek odvolacího soudu není řádně odůvodněn a v některých částech je zmatečný a nepřezkoumatelný. Důvodnost dovolání spatřují žalovaní dále v tom, že rozsudek odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci (§ 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř.); v rámci tohoto dovolacího důvodu brojí proti odvolacím soudem provedenému výkladu ustanovení § 839 ObčZ. Mají za to, že když k penězům vloženým do sdružení vzniká spoluvlastnické právo všem účastníkům sdružení s podíly určenými poměrem hodnot všech genericky určených věcí vložených do sdružení, je třeba spoluvlastnictví mezi vystupujícími účastníkem a zbývajícími účastníky sdružení vypořádat podle obecných pravidel pro vypořádání spoluvlastnictví; speciální úpravu řešení takové situace totiž zákon neobsahuje. Žalovaní nesouhlasí ani se skutkovým zjištěním odvolacího soudu a namítají, že nemá v podstatné části oporu v provedeném dokazování (§ 241a odst. 3 o. s. ř.). Mají za to, že z odůvodnění rozsudku odvolacího soudu se podává (byť to v něm není výslovně řečeno a rozsudek odvolacího soudu je proto nepřezkoumatelný), že žalovaní do sdružení žádné vklady nevnesli. Takový závěr je však v rozporu se skutkovým zjištěním soudu prvního stupně, který vzal za prokázané, že žalovaní vnesli do sdružení pracovní činnost jako svůj nepeněžitý vklad. Dospěl-li odvolací soud k odlišnému závěru bez opakování či doplnění dokazování, zatížil tím řízení vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Konečně namítají, že soudy obou stupňů nesprávně hodnotily důkazy provedené za účelem zjištění, zda vedle částky 410 000 Kč (mezi účastníky nesporné) vložil žalobce do sdružení dalších 55 000 Kč. Mají za to, že žalobce vklad uvedené částky neprokázal. Již z toho, že důkaz ohledně tohoto údajného vkladu byl navržen až v závěru dokazování, je zřejmá jeho účelovost. Výpověď svědkyně J. U. o vkladu 55.000,- Kč je nevěrohodná, neboť žalovaným se podařilo prokázat intimní vztah mezi žalobcem a svědkyní. Žalovaní v dovolání zpochybňovali i závěry soudu prvního stupně, na nichž však odvolací soud své rozhodnutí nezaložil a jsou tudíž z pohledu dovolacího přezkumu irelevantní. Ze všech uvedených důvodů žalovaní navrhli, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu v napadené části zrušil a v tomto rozsahu vrátil k dalšímu řízení.

Žalobce s důvody dovolání nesouhlasí. Mimo jiné uvádí, že věci poskytnuté sdružení se při zániku účasti na sdružení vrací podle ustanovení § 239 ObčZ a není tedy pravda, že zákon neobsahuje ustanovení pro vypořádání spoluvlastnictví účastníků sdružení pro případ ukončení účasti jednoho z nich. Ustanovení § 833 ObčZ upravuje podle žalobce režim užívání věcí vnesených do sdružení pouze po dobu trvání sdružení.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů - dále rovněž jen „o. s. ř.“), po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř. k tomu oprávněnými subjekty (žalovanými) řádně zastoupeným advokátem (§ 241 odst. 1 o. s. ř.), a že dovolání proti měnícímu výroku rozsudku odvolacího soudu je přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. a/ o. s. ř. a proti potvrzujícímu výroku rozsudku odvolacího soudu podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c/ o. s. ř. (v důsledku zásadního právního významu rozhodnutí založeného nesprávným právním posouzením věci odvolacím soudem - srov. § 237 odst. 3 o. s. ř.), dospěl k závěru, že dovolání je důvodné.

Dovolatelé v rámci uplatněného dovolacího důvodu uvedeného v ustanovení § 241a odst. 2 písm. a/ o. s. ř., jímž lze rozhodnutí odvolacího soudu zpochybnit pro existenci vad, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí, namítají, že rozsudek odvolacího soudu je v některých částech zmatečný a nepřezkoumatelný. Z uvedeným názorem se dovolací soud neztotožnil. Je pravdou, že z odůvodnění rozsudku odvolacího soudu nelze jednoznačně dovodit, zda dospěl k závěru, že žalovaní do sdružení žádný vklad ve formě své pracovní činnosti nevnesli nebo že jen nesouhlasí s oceněním těchto vkladů tak, jak je provedl soud prvního stupně. V této souvislosti však nelze přehlédnout skutečnost, že odvolací soud své rozhodnutí na uvedeném závěru nezaložil a tento závěr proto nelze učinit předmětem dovolacího

řízení. Byť v odůvodnění svého rozsudku uvedl, že „v intencích tohoto závěru (...) posuzoval, v jaké výši má žalobce právo na vrácení vnesených věcí“, v důsledku jím provedeného výkladu ustanovení § 839 ObčZ musel dospět vždy k témuž závěru o povinnost vrátit žalovanou částku v plné výši, a to bez ohledu na skutečnost, zda žalovaní poskytli rovněž sdružení vklady a v jaké výši. Protože ani v ostatních částech neshledal dovolací soud odůvodnění rozsudku odvolacího soudu nepřezkoumatelné, důvodnost dovolání podle ustanovení § 241a odst. 2 písm. a/ o. s. ř. není v posuzované věci dána. Ze stejné příčiny nemohl být uvedený dovolací důvod naplněn ani dovolateli dovozovaným odlišným skutkovým zjištěním odvolacího soudu v otázce jejich vkladu do sdružení, neboť nejenže tento závěr z odůvodnění rozsudku odvolacího soudu jednoznačně nevyplývá, ale především odvolací soud své rozhodnutí na uvedeném závěru nezaložil a nelze jej tudíž v dovolacím řízení přezkoumat, a to v rámci žádného z dovolateli uplatněných dovolacích důvodů.

Naplnění dovolacího důvodu uvedeného v ustanovení § 241a odst. 3 o. s. ř., jímž lze rozhodnutí odvolacího soudu zpochybnit proto, že vychází ze skutkových zjištění nemajících oporu v provedeném dokazování, dovozují žalovaní z toho, že odvolací soud (ve shodě se soudem prvního stupně) nesprávně hodnotil důkazy provedené za účelem zjištění, zda žalobce vložil do sdružení v hotovosti 55 000 Kč (vedle nesporných 410 000 Kč). Z provedených důkazů měl totiž dospět k závěru že výpověď svědkyně ohledně uvedené skutečnosti je nevěrohodná, neboť se žalovaným podařilo prokázat její intimní vztah se žalobcem.

Dovolání je z hlediska uvedeného dovolacího důvodu opodstatněné tehdy, vzal-li soud v úvahu skutečnosti z provedených důkazů nevyplývající nebo pominul-li naopak skutečnosti, které vyšly při dokazování najevo anebo je-li soudem provedené hodnocení důkazů zatíženo logickým rozporem. K naplnění uvedeného dovolacího důvodu může dojít jen tehdy, týkají-li se nedostatky skutkových zjištění, která jsou významná pro rozhodnutí soudu. Že skutková zjištění soudu nemají oporu v provedeném dokazování však nelze dovést jen z přesvědčení o nesprávném hodnocení provedených důkazů. Není-li postup soudu v rozporu se zásadou volného hodnocení důkazů (srov. § 132 o. s. ř.), nelze v rámci citovaného dovolacího důvodu brojit proti skutkovým zjištěním s odkazem na nesprávné hodnocení důkazů soudem v tom směru, že měl například uvěřit některému z důkazů, nebo že měl mít výpověď některého ze svědků za nevěrohodnou. V posuzované věci se z provedených důkazů podávají rozporná zjištění ohledně intimního vztahu mezi žalobcem a svědkyní U. Bylo na soudu, aby se po zhodnocení provedených důkazů přiklonil k jednomu z nich (když obě zjištění mají oporu v provedeném dokazování) a aby v odůvodnění svého rozsudku objasnil důvody svého uvážení. Podle názoru dovolacího soudu tak odvolací soud učinil, přičemž jeho postup byl v souladu se zásadou volného hodnocení důkazů a nelze mu tak z pohledu dovolacího důvodu uvedeného v ustanovení § 241a odst. 3 o. s. ř. vytknout žádné pochybení.

Opodstatněným shledal dovolací soud dovolání žalovaných z hlediska uplatněného dovolacího důvodu uvedeného v ustanovení § 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř., jehož prostřednictvím lze zpochybnit rozhodnutí odvolacího soudu, spočívá-li na nesprávném právním posouzení věci.

Uplatněnými námitkami v rámci dovolacího důvodu uvedeného v ustanovení § 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř. žalovaní vymezili rozsah dovolacího přezkumu právních závěrů odvolacího soudu, jenž není dovolací soud - v důsledku vázanosti uplatněným dovolacím důvodem a jeho obsahovou konkretizací - oprávněn překročit (srov. § 242 odst. 3 věta první o. s. ř.). Tato skutečnost se v řízení o dovolání projevuje tím, že dovolací soud je v rámci uplatněného dovolacího důvodu oprávněn přezkoumat jen ty právní závěry, které dovolatel v dovolání označil. Dovolacímu přezkumu se tak otevírá právní závěr odvolacího soudu, že podle ustanovení § 839 ObčZ se vrací vystoupivšímu účastníkovi sdružení jeho peněžní vklad do sdružení v plné výši, byť by byl po dobu sdružení ve spoluvlastnictví jeho účastníků.

Právní posouzení věci je činnost soudu, spočívající v podřazení zjištěného skutkového stavu příslušné právní normě, jež vede soud k závěru o právech a povinnostech účastníků. Právní posouzení je nesprávné, dopustil-li se soud při této činnosti omylu, tzn. když na správně zjištěný skutkový stav aplikoval jinou právní normu nebo aplikoval sice správnou právní normu, ale nesprávně ji vyložil, nebo ze skutečností najisto postavených vyvodil nesprávné právní závěry.

Podle ustanovení § 833 ObčZ jsou ve prospěch sdružení poskytnuté peníze nebo jiné věci určeny podle druhu ve spoluvlastnictví všech účastníků v poměru k jejich výši, a to sdělením o jejich oddělení od ostatního majetku účastníka nebo předáním pověřenému účastníkovi. Věci jednotlivě určené jsou v bezplatném užívání všech účastníků.

Podle ustanovení § 839 ObčZ se účastníkovi, který ze sdružení vystoupil, nebo byl vyloučen, vrátí věci vnesené do sdružení. Podíl majetku podle stavu v den vystoupení nebo vyloučení se mu vyplatí v penězích.

U věcí poskytnutých pro účely sdružení zakládá zákon dvojí režim v závislosti na tom, věci jakého druhu byly do sdružení vloženy. Věci individuálně určené zůstávají ve vlastnictví účastníka, který je poskytl, a ostatním účastníkům sdružení k nim vzniká právo užívat je ve prospěch sdružení. Výlučné vlastnictví vkladatele k penězům a jiným věcem druhově určeným zaniká jejich vkladem do sdružení a uvedené věci se stávají předmětem podílového spoluvlastnictví účastníků sdružení s podíly odpovídajícími poměru jimi vložených věcí do sdružení. Z hlediska stanovení výše spoluvlastnických podílů jednotlivých účastníků vkládajících do sdružení věcné vklady však lze vzít v úvahu jen ty věci, k nimž vzniká v důsledku shora popsaných zásad spoluvlastnictví účastníků sdružení, tedy nikoli věci určené individuálně, u nichž vkladem do sdružení ke změně vlastnictví nedochází. Od této skutečnosti nelze odhlédnout při interpretaci ustanovení § 839 ObčZ. Mají-li se v jeho intencích vydat vystoupivšímu účastníku věci, které do sdružení vnesl, lze uvedenou zásadu vztáhnout jen na ty věci ve vlastnictví tohoto účastníka, u nichž v důsledku zániku jeho účasti na sdružení zaniklo ostatním účastníkům užívací právo k těmto věcem. Obdobně jako nezpůsobuje citované ustanovení zánik užívacího práva k věcem individuálně určeným, nelze je vykládat ani tak, že ex lege zakládá pro případ vystoupení účastníka ze sdružení jeho vlastnické právo ke vneseným penězům a jiným individuálně určeným věcem a způsobuje zánik spoluvlastnického práva účastníků sdružení k těmto věcem. K uvedenému závěru lze komparací úpravy obsažené v ustanoveních § 839 a 841 ObčZ dospět i ve světle rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR publikovaného jako R 33/2002, který se sice zabýval vypořádáním majetku po zániku sdružení, nicméně dospěl-li soud k závěru, že zánikem sdružení nezaniká spoluvlastnictví jeho účastníků k věcem uvedeným v ustanovení § 833 ObčZ, nezaniká tím spíše ani při vystoupení jednoho účastníka ze sdružení. Ostatně ani odvolací soud se k výše předestřenému krajnímu výkladu neuchýlil, když uvedené ustanovení označil jen jako „směrnici pro postup při majetkovém vypořádání.“ Aplikaci ustanovení § 839 ObčZ na vypořádání ohledně peněz a jiných druhově určených věcí ve spoluvlastnictví účastníků sdružení však dovodil z nesprávného právního závěru, že vlastnictví žalobce bylo po dobu jeho účasti na sdružení pouze omezeno ve prospěch ostatních účastníků, přičemž toto omezení jeho účinným vystoupením ze sdružení pominulo a má proto v souladu s ustanovením § 839 ObčZ (jako jejich vlastník) právo na vrácení vložených peněz v plné výši. Tento závěr je však v rozporu s již zmiňovaným ustanovením § 833 ObčZ, podle něhož vkladem peněz nebo jiných hromadně určených věcí do sdružení původní vlastnické právo vkladatele zaniká a k těmto vloženým věcem vzniká spoluvlastnické právo účastníků sdružení. Tuto skutečnost odvolací soud zcela pomíjí, vychází-li z předpokladu, že vlastnické právo žalobce bylo po dobu jeho účasti na sdružení pouze omezeno, přičemž mu mělo po tuto dobu k vložené peněžní částce svědčit tzv. holé vlastnictví a jeho vystoupením ze sdružení se mu mělo jeho vlastnické právo v důsledku své elasticity obnovit v původním rozsahu. Ve světle shora uvedených důvodů však citovaný závěr odvolacího soudu neobstojí. K penězům a jiným druhově určeným věcem vzniká vkladem do sdružení spoluvlastnické právo zúčastněných subjektů a vkladatel se tudíž nemůže po vystoupení ze sdružení domáhat jejich vrácení jako vlastník podle ustanovení § 839 ObčZ, ale jako vlastník ideálního spoluvlastnického podílu může dosáhnout jeho vydání jen v režimu vypořádání spoluvlastnictví, a to dohodou s ostatními spoluvlastníky nebo soudní cestou (srov. § 141 a 142 ObčZ). Uvedený závěr ovšem platí jen za předpokladu, že vkladem do sdružení spoluvlastnictví skutečně vzniklo, tedy účastní-li se na sdružení minimálně jeden další subjekt jehož vklad je způsobilý svoji povahou založit jeho spoluvlastnický podíl k vkladu jiného účastníka.

Z výše uvedeného vyplývá, že rozsudek odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Protože se v dané věci jedná o vypořádání podílového spoluvlastnictví, při němž určitý způsob vypořádání vztahu mezi účastníky vyplývá z právního předpisu (srov. R 1/75 s. 6-8), není soud v souladu s ustanovením § 242 odst. 2 písm. d/ o. s. ř. rozsahem dovolání vázán. Nejvyšší soud České republiky proto napadený rozsudek v celém rozsahu zrušil a věc vrátil Krajskému soudu v Plzni k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2 část věty za středníkem a § 243b odst. 3 věta první o. s. ř.).

© EPRAVO.CZ – Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Bezplatná obhajoba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Omezení vlastnického práva veřejným prostranstvím a bezdůvodné obohacení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)

- [Opomenuté vyjádření účastníka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Služební poměr](#)
- [Svéprávnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Určitost sankcionované povinnosti](#)
- [Pohledávka](#)
- [Náhrada škody](#)
- [Náhrada škody](#)
- [Dražba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Insolvenční řízení a náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)